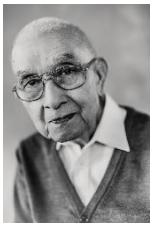
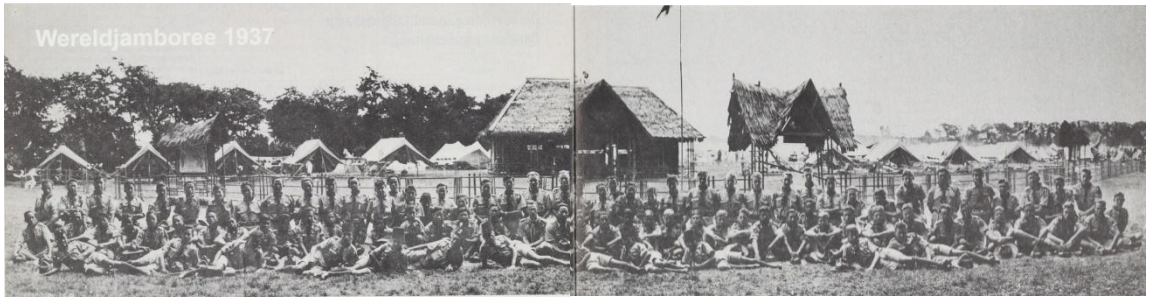
Joop Pelt

Johan (Joop) Pelt is geboren op 24 juli 1922 in Bandung, NOI. Hij is een zoon van Jeremias Charles Diederik Pelt en Therese (Trees) Odentha en had een jonger zusje Adie.

Hij werd na de zomer in 1934 welkom geheten als verkenner bij Groep 1, Groen in Malang. Tijdens de Wereld Jamboree in Vogelenzang was hij patrouilleleider van de tijgerpatrouille van groep III van het contingent uit Nederlands Indië. Hij ging in juni 1937 net de m.s. 'Dempo' van Batavia naar Rotterdam om deel te nemen aan de Wereld Jamboree. Na de Jamboree keert hij met m.s. 'Johan van Oldenbarnevelt' terug naar Nederland.

Ook na thuiskomst bleef hij actief bij Scouting en werd patrouilleleider van de Wolven. Een jaar later werd hij Senior patrouilleleider. In mei 1939 ging hij naar de 5e klas van de HBS. In dat jaar kreeg de troep ook een nieuwe hopman, d'Ablaing van Giessenburg.

Tijdens de mobilisatie was hij cadet vaandrig en werd krijgsgevangen genomen. Hij werd geïnterneerd en vertrok op 25 januari 1943 met de Tacoma Maru 2 met 2000 krijgsgevangenen (allen Nederlanders) uit Tandjong Priok (haven van Batavia) naar Singapore. De mannen waren deels afkomstig uit het kamp Patekoan in Batavia. Dit transport werd aangeduid als Java Party 10, het 10e krijgsgevangenentransport dat van Java vertrok. Drie dagen later kwam het schip aan in Singapore. De krijgsgevangenen werden overgebracht naar het Changikamp. Vanuit hier werden ze per trein overgebracht naar Ban Pong aan het beginpunt van de Birmaspoorweg in Thailand om te gaan werken aan de spoorlijn.

De Birma-Siamspoorweg, Birmaspoorweg of Dodenspoorlijn was een spoorlijn van 415 km tussen Non Pladuk in Thailand (Siam) en Thanbyuzayat in Myanmar (Birma). De spoorlijn was voor de Japanse bezetters nodig om een directe verbinding naar de kust van Birma te creëren, zodat Japanse schepen niet meer om het hele schiereiland hoefden te varen.

Het werk aan de spoorlijn begon op 16 september 1942 en werd 16 maanden later voltooid. Er werd gebruikt van oude spoorlijnen die onder andere op Java en andere bezette gebieden in Zuidoost Azië ontmanteld werden. De Japanners maakte gebruik van krijgsgevangenen en burgers om de spoorlijn aan te leggen. Er werd aan de beide uiteinden van de spoorlijn in Thailand en in Birma begonnen met werken. Alle krijgsgevangenen werden in groepen onder

de kampen verdeeld die naast de rivieren Khwae Yai en Khwae Noi waren geplaatst. Als een traject klaar was, ging een groep naar een volgend werkkamp om aan een volgende traject te werken. In de zomer van 1943 werd de zogeheten ‘Speedo-tijd’ door de Japanners ingevoerd. De dwangarbeiders moesten zich dubbel inspannen om het spoor af te krijgen. De dwangarbeiders ontmoeten elkaar in oktober 1943 in Konkuita.

Tijdens de aanleg stierven per dag gemiddeld 75 arbeiders.15 000 krijgsgevangenen stierven aan uitputting, ziekte en ondervoeding (7000 Britten, 4500 Australiërs, 130 Amerikanen en 3000 Nederlanders). Daarnaast stierven ongeveer 100 000 Thaise en Indonesische romoesja's en Birmaanse en Maleisische dwangarbeiders bij de aanleg.

Na de voltooiing van de spoorweg in december 1943 bestond het werk uit onderhoud en reparatie van schade door geallieerde bommenwerpers. Ook moest er bijvoorbeeld hout gekapt worden om de stoomtreinen te laten rijden. De werkkampen lagen vaak naast vitale punten van de spoorweg, waardoor bombardementen ook veel slachtoffers en gewonden onder de dwangarbeiders maakten. Op een aantal plekken werden ook hospitaalkampen ingericht. Een deel van de krijgsgevangenen die gewerkt hadden aan de aanleg, werden als dwangarbeider naar Japan verscheept.

Vlak na de oorlog was hij de leider van het ‘revue gezelschap’ Atomic boys, die in de kampen waar ex-krijgsgevangenen verzameld werden voor ze op transport naar huis gingen, vermaakt werden. Later werd hij pelotonscommandant van het 40e bataljon infanterie van de KNIL, die bestond uit oud krijgsgevangenen en werd uitgezonden naar het eiland Soembawa.

Via Soembawa komt Joop Pelt in Batavia terecht, waar hij herenigd zal worden met zijn (toekomstige) vrouw Adolfine C.W. (Pop) Stoltenborgh (29 september 1921). Hij had haar vier jaar niet gezien. Hij trouwt op 27 juli 1946 en in 1947 wordt op 2 mei hun dochtertje Wanda geboren. Een jaar later wordt bij zijn vrouw een zeer ernstige vorm van malaria geconstateerd. Zij moet zo snel mogelijk naar Nederland. Het gezin gaat met de *Oranje.* Eenmaal in Nederland aangekomen blijkt Joop zelf – vermoedelijk in Birma – besmet te zijn geraakt met een ernstige ziekte. Terwijl hij daarvan herstelt verandert Nederlands-Indië in Indonesië, wordt het KNIL opgeheven en blijkt het vertrek definitief.

Hij verhuisde later naar Annandale in Virginia, USA. Hij is overleden op 12 juli 2019 in Den Haag.

Meer informatie

Moesson | 1 juli 1995 | pagina 51 - Moesson Digitaal Tijdschriftenarchief (pictura-dp.nl)
Jamboree-jaarkrant | NIOD Bibliotheek (worldcat.org)
Moesson | 15 juli 1985 | pagina 21 - Moesson Digitaal Tijdschriftenarchief (pictura-dp.nl)
Moesson | 1 februari 2004 | pagina 31 - Moesson Digitaal Tijdschriftenarchief (pictura-dp.nl)
Algemeen handelsblad voor Nederlandsch-Indië » 27 apr 1937 - Art. 136 | Delpher
Birma-Siam-spoorweg (japansekrijgsgevangenkampen.nl)
Java Party 12 (japansekrijgsgevangenkampen.nl)
Tacoma Maru 2
Java Party 10 (japansekrijgsgevangenkampen.nl)
ms Oranje - Joop Pelt | Het Scheepvaartmuseum

Oranje 1945-1962.pdf (igv.nl)
! passagierslijst m.s. 'Dempo' (juni 1937) (google.com)
! passagierslijst 'Johan van Oldenbarnevelt' (aug. 1937) (google.com)
Birma-Siam-spoorweg - Wikipedia
De Birma-spoorlijn - Spoorlijn van de dood | Historiek
Birma-Siam Spoorweg - SHBSS
Het Padvindersblad, december 1934

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op http://vrijheid.scouting.nl voor meer informatie en alle andere verhalen.